

ELŐFIZETESI ÁR:

Egyes évr. . . . 6 korona.
Tavaszi 1250 Ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKENT EGYTSZER:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlévtár (városház).
Toldszint 7. sz. Ide küldendők
a kéziratok.

KIADÓHVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat irányja, ide küldendők
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDESI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ AKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT**

A fizetésrendezésről.

Lapunkban több cikelyt irtunk és közöltünk a városi tisztviselők fizetésrendezéséről. Ugy a magunk írásában, mint munkatársaink cikelyében igyekeztünk az igazsággal meg egyeztetni és ugyanezek ezen elv betartására kértük a beküldött cikelyek íróit is. Mert örömmel jegyezzük fel, hogy egyes nagytudás, a tisztikar éveikeit szívükön viselő bizottsági tagok is irtak cikelyeket lapunkba a fizetésrendezésről, amiből mi joggal vonhattuk azt a következtetést, hogy nemcsak mi tisztviselők óhajtuk a fizetésrendezést, hanem azok is, akik látva a városi tisztviselők mostani javadalmazásának csekélységét más városok tisztviselőinek helyzetéhez való viszonyításában, — komolyan foglalkoznak a tisztviselők megélhetésének megkönnyítéséről.

Mivel pedig nem népszerű dolgot védelmeztünk, mert hisz a fizetésrendezés keresztülvitele nem csekély mértékben veszi igénybe a törvényhatósági bizottsági tagok áldozatkészségét, megírott és másoktól közölt cikelyeink nyomában sok gáncs ért bennünket és talán kedvünket is szegi az a körülmény törekvéseinknek, ha meg nem gondoljuk, hogy egy nagy testület erkölcsi és anyagi érdekeinek megvédése és a védelem munkájában remélt eredmény elérését a kisebb nagyobb tüszúráásoknak. Haladunk tehát az általunk kijelölt ösvényen, sem jobbra, sem balra nem tekintve, az igazság harcában tiszta tollal küzdve mindaddig, míg be nem teljesedik rajtuk is az Írás biztató szava: „Zörgessetek és megnyitattik. — Kérjétek és megadatik”. Halával vesszük érdekeink előmozdítóinak támogatását és igyekezni fogunk meggyőzni törekvéseink jogos voltáról azokat, akik ha bár tiszteletreméltó okokból, nem igen tartják szükségesnek a városi tisztviselők és kezelőszemélyzet, valamint a város alkalmazottainak fizetésrendezését.

Sajnálattal értesültünk arról, hogy bizottsági tagtársaink közül egyes vezető férfiak nem jó néven vették a mi és munkatársaink írását a fizetésrendezés kérdéséről. — Cikelyeinkben azonban senkit sem sértettünk és amit irtunk, vagy nekünk beküldöttek közlésre, a szigorú tárgyilagosság alapján irtuk meg. Mert hogy régen húzdózik és rémlassan halad előre a fizetésrendezés kérdése, azt elvitatni nem lehet. A rendezés keresztülvitele helyett drágasági pótlékokat szavaz meg a közgyűlés. Ez a drágasági pótlék pedig oly összeget emészt meg, hogy abból, kevés hozzáadással, — természetesen első sorban a közgyűlés áldozatkészségével — a rendezés keresztülvihető volna. Lehet, hogy írásunkban — látva meddő küzdelmünket — a szokottnál erősebb hangot használtunk, ezt azonban alig veheti fölünk bárki is rossz néven akkor, midőn ugyszólván az ország összes nagyobb és kevésbé-többé módos városai, elhagyva egyéb alkotásokat: elsősorban is tisztviselőik

fizetésének rendezésével foglalkoztak és azok méltányos kérésüket — félretelve egyéb dolgot — közmegelegedésre elintézték.

A fizetésrendezés sürgős keresztülvitelének egyik fő okául jeleztük nem egyszer a napról-napra emelkedő drágaságot és a mindinkább vállainkra neheződő megélhetési viszonyok súlyos voltát. Drágább lett a lakás és a megélhetés minden ága. Összevetve a mostani árakat a tíz év előtt való árakkal, azt találjuk, hogy a lakásbérek 30—40, a piaci árak 60—70 százalékkal emelkedtek, ugy, hogy a tisztviselőnek ez idő szerint való fizetéséből és javadalmazásából tisztességesen megélni egyszerűen: képtelenség! Ma már a városi tisztviselő adósság nélkül nem élhet és az adósság csinálásra nem a könnyelműség, vagy az urhatnám-ság hajtja, hanem azok a súlyos gondok, melyek a családja iránt való köteleességekből származnak: Maholnap a tisztviselőnek nem lesz, vagy már nincs is módjában befolyást gyakorolni a társadalmi életre, kénytelen az állásához megkívántot reprezentáláslról lemondani, minek következtében a társadalom gerincét képező értékes elem az életgondok sulya alatt tetlenségre van utalva.

Debreczen sz. kir. város tisztikara eddig részt vett a város mindennemű emberbaráti, közművelődési és társadalmi mozgalmában Ott volt mindenütt, ahol teremteni és alkotni kellett, jó kedvvel, egyeneslelkűséggel, habár áldozatok árán is. A megélhetési viszonyok kétségbeejtő fordulatánál azonban ma már nincs módjában irányító és erősítő befolyást gyakorolni a hasznosintézményekre, mert lekötöti a megélhetés aggodalma, a holnap bizonytalansága és küzdelme az anyagiakkal gyöngyitni nem az ideális törekvéseket.

Mindazoknak, akik húzódóznak, vagy nem találják időszerűnek a városi tisztviselők fizetésrendezésének szükségességét, felhozzuk a vasutasok fizetését. Méltóztatassan ezek az urak egy kis összehasonlítást tenni a mi és a vasuti tisztviselők és alkalmazottak fizetése között. Az ég óvjón meg minket attól, hogy irigyeljük ezen igazán és szolgálatait megbecsülő tisztviselők és alkalmazottak elért sikerét, de azt még sem hallgathatjuk el, hogy a vasutnál a lámpagyújtogató javadalmazása több, mint nálunk az adókövető és a sokkal kevesebb iskolát és kvalifikációt igénylő állások javadalmazása a pótlékokkal együtt több, mint nálunk az egy-egy hivatalt vezető tisztviselő vagy tanácsnoké. De hát a vasutasok kértek, követeltek, fenyegetődtek, sőt sztrájkoltak is, míg mi békeséges szívvel és nagy érzéssel a köteleességeknek, csak gyöngyhagyanadtuk elő önjajtsainkat, agyöngé hangot azonban nem igen akarjuk az illetékes körök meghallgatni, hanem azt az időt kívánják talán bevárni, mikor a városi tisztviselők nagyrésze az életgondok és a nehéz megélhetési viszonyok terhe alatt leroskad, a helyett, hogy belátva a mostani helyzet tarthatatlan és nyomasztó voltát,

törkéveinek zászajára írná eme szavakat: „bis dat, qui cito dat,“ — kétszer ad, aki gyorsan ad...”

Az elmondottak alapján tehát azon tiszteltteljes kérréssel fordulunk a szervezeti szabályzat áldolgozására kiküldött és a fizetésrendezéssel megbízott bizottsághoz, méltóztatásuk égen húzódozó és a városi tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzetnek, valamint a város összes alkalmazottainak súlyos és nyomasztó helyzetét figyelembe venni és idevonatkozó javaslatát mielőbb a közgyűlés elé terjeszteni oly módon, hogy ezen régen húzódozó kérdés mielőbb megoldásra találjon. A jó akarat és méltányosság, ha egyesülnek — a mi tisztviselőink is megkaphatják azt, amit más, Debrecennél sokkal szegényebb és a közköltővel jobban megterhelt városok tisztviselői elnyertek.

Mivel pedig peri cutum est in mora — leghelyesebb volna a fizetésrendezési javaslatot oly módon a közgyűlés elé terjeszteni, hogy az újonnan megállapítandó javadalmazás visszamenőleg 1907 január 1-től számíttatnék, még pedig oly módon, hogy az 1907. év I-ső felében kapott drágasági pótlékokat a tisztviselők és alkalmazottak visszafizetnék. Vagy ha visszamenőleg nem történhetnék meg a fizetésrendezés, úgy bárcsen cselekedné a közgyűlés, ha az általános fizetésrendezés tárgyalásánál kimondaná, hogy az a belügyminiszteri jóváhagyás után 1907. évi július 1-étől lépne életbe. Ily módon elesenk a II-ik félévi drágasági pótlék összege, melyet kiegészítve a kérdés helyes és rég óhajtott megoldást nyerne.

Koncz Ákos.

Vidéki városok csatornázása és vízvezeték ellátása.

A vidéki városok és községek igen könnyen kaphatók lennének a csatornázás és vízvezeték-berendezésére, ha azok létesítése magára a városra, mint politikai és erkölcsi területre új terheket nem igen róna és ha a közönség nem köteleztetnék szabályrendeletileg a vízdíjak fizetésére, hanem a vízdíjakat csak azok fizetnék, kik annak igénybevételére szabad elhatározásukból önként vállalkoznak.

Ha akadna vállalkozó, ki a saját költségén megépítené és üzemben tartaná e műveket és ezzel szemben a várostól nem kívánna egyebet, mint a közterület díjtalan használatát és a vízvezeték által termelt és szállított viznek iparszerű eladására vonatkozó 50—60 évre szóló kizárólagos koncessziót, melynek eltévével az egész mű díjtalanul menne át a város tulajdonába.

Csak hogy ezen az alapon majdnem teljességgel lehetetlen ezen közműveket létesíteni, mert nemcsak a mi szegény országunkban, hanem a nagy tökéleteslegekkel rendelkező gazdag államokban sem lehet olyan vállalatokat realizálni, melyeknél — a minimális kamatozás biztosítása nélkül — a beruházási tőkét 50—60 évre úgy kell lekötöni, hogy az semmiféle formában sem limitálható.

Ezen vállalatoknál azért nem mozgósítható a beruházási tőke, mert hosszú időre szóló törlesztés kölcsön biztosítására sem a csatornázás, sem a vízvezeték nem alkalmas, mert úgy a vízvezetéki csövek, mint a csatornavonalak — melyek a befektetési tőke 70—80 százalékát jelentik — városi közterületek alatt helyeztetnek el és így azoknak tekkönnyezhető értékük egyáltalán nincsen: az üzem céljaira szolgáló épületek pedig a záloglevélről szóló 1876. évi XXXVI. t. c. 13 §-a szerint záloglevélüzletben jelzálognak el nem ismerhetők.

Olyan intézkedésről kellene tehát első sorban gondoskodni, mely lehetővé teszi a beruházási tőke mozgósítását,

illetve ennek beszerzését. Ez pedig lehetővé válnék az által, ha a záloglevél-törvénynek fentemlített rendelkezése városi vízvezetékekre és csatornázásokra nézve hatályosan kívül helyzetetnék és ha a záloglevelek kibocsátására feljogosított bankok törvényhozás után feljogosítatnának arról, hogy vízvezetékek és csatornázások létesítésére kibocsáthatnak négy százalékos zálogleveleket a belügyminiszter által esetről-esetre megállapított beruházási tőke hatvan százaléknak megfelelő összeg erejéig, anélkül, hogy ezen záloglevelek biztosítására külön alapot kellene teremteniök. Ezen záloglevelek a forgalomból azonnal visszavonandók lennének, amint azok ellenértékének még törlesztetlenül fennálló tőkehátralékát a város a vízmű beváltása folytán kifizette.

A kibocsájtott záloglevelek utáni kölcsönösséggel érdemileg maga az objektum, jogilag és formailag pedig a kibocsájtó bank, illetve az engedélyes vállalkozó lenne az egyenes adós.

A beruházási tőkének még hiányzó negyven százaléka pedig oly módon volna beszerzhető, hogy az állam adna husz százaléki terjedhető hozzájárulást ötven év alatt fizetendő 5 százalékos annuitásokban, husz százaléki terjedhető hozzájárulást pedig az érdekelt város vagy község adna ugyancsak ötven év alatt lefizetés mellett. Ha ezen hozzájárulások nem tennék ki összesen negyven százalékot, úgy a hiányt az engedélyes vállalkozónak kellene pótolnia.

Most pedig vizsgáljuk meg, hogy az állam háztartására minő terhek hárulnának ezen maximumban husz százaléki terjedhető hozzájárulásokból.

A vízvezeték létesítése — amiről első sorban van szó — gyakorlati tapasztalatok szerint fejenként mintegy 30 koronába kerül, melynek husz százaléka 6 koronát jelent. Ennek 5 százalékos kamata pedig 30 fillér. Az állam tehát azon városokban, ahol ennek a költségre fennforog évenként és fejenként 30 fillérenyi áldozatot hozna, hogy a lakosság egészsége ivóvízzel látassék el és hogy a halálozási arányszám csökkentessék.

Tegyük fel, hogy száz — átlag tízezer lakosu — városban létesítették ezen az alapon a vízvezeték: akkor az évenként és összesen háromszázezer koronát fizetne e címen. Ezen összeg az egy milliárdos állami budgetben oly csekélységet jelent, hogy az egyáltalában nem jászthatik szerepet, különösen akkor nem, amikor ezen kiadás egy millió lélek egészségének a javítására és fenntartására fordítottatik.

Ezen háromszázezer korona évi kiadásnak megfelelő összeg azonban majdnem teljesen megtérül azon vállalati adók, szerződés- és nyugtábelégek, valamint azon egyéb állami illetékek címen, melyek éven mintegy 30 millió koronát tevő vállalatok után az állampénztárba befolyznak.

Az érdekelt városok szintén meghozhatják ezen évenkénti és fejenkénti 30 filléres áldozatot, mely egy tízezer lakosu városban évenként háromzezer koronát jelent, mely összeget azonban — hogy egyebet ne említsek — már a tűzbiztosítási díjakban teljesen megtakarítják, mert a magas nyomásra berendezett központi vízvezeték létesítése után ennyivel feltétlenül olcsóbbak lesznek a tűzbiztosítási díjak.

A kérdés már most csak az, hogy vajon a bankok — még a törvényes felhalmozás mellett is — hajlandók lesznek-e a szóban forgó záloglevelek kibocsájtására, anélkül, hogy azok kamatozását és törlesztését a városok biztosítanák, mert végső elemzésben ez a szavatosság mégis csak ó reájuk hárul.

Kétségtelen, hogy ilyen feltételek mellett a záloglevelek kibocsátása bizonyos kockázattal jár, mely kockázatot még fokozza azon körülmény, hogy a vízvezetéseket üzemben is kell tartani, holtot az itt tárgyaló viszonyok között még az üzemköltések sincsenek biztosítva. De vajon a lakóépületekre adott jelzálog kölcsönök alapján kibocsátott zálogleveleknél meg van-e a feltétlen garancia? Hiszen magának az épületnek akár a fogalmi, akár pedig a reális értékéből még nem lehet a zálogleveleket törleszteni. Ehhez biztosított jövedelem kell, ami pedig a lakóházaknál sincsen meg minden körülmények között, mert hiszen a lakások bizonyos időn át üresen is maradhatnak, megtörténhetik továbbá az is, hogy a lakók nem fizetik a bért; azonkívül pedig a lakóházakat is fenn kell tartani. Kockázat tehát — ha az elemi erőket elimináljuk is — még a lakóházak kölcsöneire kibocsátott zálogleveleknél is van.

A jövedelem biztosítása nélküli vízvezetésekre adandó zálogvelelőkölcsönöknél is található legalább akkora érték-biztosíték, mint a lakóházaknál. A beruházási tőke 60%-ig adandó kölcsönt első sorban biztosítja maga a mű az egész értékével. Ennél a biztosításnál pedig a bankokat tulbulcselés folytán csalódás nem érheti, mert a beruházási tőkét az állam és a város érdekeinek a megóvása szempontjából a kormány állapítja meg. Az üzemi és fenntartási költségek pedig azon összegekből fedeztetnek, melyeket a városok a közcélokra szükséges vízeit (utak, utcák és terek öntözése, tűzoltás, városi épületek, kórházak stb. vízigazgatása) fizetnek. A kamatozás és tőketörlesztés megtérülése pedig az önként jelentkező fogyasztók fizetéseiből remélhető, annál inkább is, mert a vállalat minden versenyen kívül állván, nem fényűzős, hanem olyan életfenntartási cikket kínál, mi másnal egyáltalán nem pótolható.

De az e téren szerzett eddigi tapasztalatok is azt bizonyítják, hogy a vízvezetési vállalatok, ha husás jövedelmek nem hajtának is, de folytonosan fejlődnek és jövedelmük — közközteljes használat nélkül is — szerényen bár, de folytonosan és biztosan emelkedik, úgy hogy ha az első évek nem is hoznak meg az üzemi és fenntartási költségeken felül a záloglevelek után esedékes teljes annuitásokat: a későbbi évek többjövödelmei kétségtelenül pótolnak az előző évek veszteségét, minek teljes kiegyenlítésére az 50 évi engedélyidő feltétlen biztosítottok ayujt.

A magyarországi példák azt igazolják, hogy minden vízvezeték — az engedélyidő lejártá előtt — beváltásra kerül, amikor a város kifizeti a záloglevelekre adott törlesztés kölcsönnek a beváltás idején még fennálló tőkehátralékát, vagy pedig, ami ezzel teljesen egyenlő értékű, átveszi a folytatólagos törlesztési kötelezettséget. A bank kölcsöne tehát beváltás esetén is teljesen biztosítva van. Megtörténhetnek ugyan, hogy a beváltás oly korán következik be, amikor még az annuitásokban visszamenőleg veszteség áll ten. Ilyen eshetőség ellen akként lehetne a bankot biztosítani, hogy beváltás esetén a még törlesztetlenül fennálló tőkehátralékon felül a város még megfizeti a beváltásig elért veszteségeket is, mialtal teljesen kielégítettnek azon előfeltétel, hogy a bank minden körülmények között feltétlenül biztosítva van a záloglevelek után adott kölcsönért.

A bankok animálása céljából még nyújthatna az állam ezen záloglevelek kibocsátására olyan privilégiumokat is, melyek sem az államot, sem a várost nem károsítják, a bank helyzetét pedig — a záloglevelek elhelyezését illetőleg — megkönnyítik.

Az itt javasolt megoldási módokat minden tekintetben teljesen kielégítené a városok igényeit is, ezek érdekei min-

den irányban teljesen megóvatnának, mert a beruházási tőke nagyságát, mely beváltás esetén döntő fontosságú a városra nézve, szakértők meghallgatása alapján a belügyminiszter még az építkezés megkezdése előtt állapítaná meg.

Miután a csatornázások és vízvezetékek első sorban közegészségügyi és kulturális intézmények, nem szabad, hogy ezek tisztán nyereszkesedésre alapított vállalatok legyenek, hanem főleg arra kell törekedni, hogy azok — kötelező használat nélkül is — a lakosság legszélesebb rétegeiben, tehát a szegénysorsuaknál is, minél inkább igénybevéessenek. Ez azonban csak az esetben teljesülhet, ha a használatért fizetendő egységáruk mérsékeltek. Miután azonban a maximális egységáruk az engedélyezési eljárás során a kormány állapítja meg, tehát ezen elv is érvényesülhet az egész vonalon.

Ha az ekként létrejött városi közműveknél a város azt tapasztalná, hogy a magánvállalat kezelésében levő mű a kezdet népszerűsége már tullest és tiszta nyereséget is produkál, akkor az időhöz nem köttött beváltási jogával élve, saját kezelésébe venné az üzemet és így a vállalat által már megszerzett jövedelmek is birtokába lépne. Érvényesíthető lenne tehát azon elv is, hogy a városi közművek utáni jövödelmek a várost illetendik.

A fentiekben javasolt megoldási módokat igen megkönnyítene és egyszerűsítene azon komplikált és hosszadalmas eljárást, melylyel ezek a kérdések a mai közigazgatási rendszer mellett kezeltetnek. Tapasztalatból tudjuk, hogy azon városokban, hol a szóbanforgó ügyekkel komolyan foglalkoztak — nem ritkán — tíz-tizenöt évig tartott, míg célt értek. A magánvállalkozás közbenjötté mellett ezek az ügyek gyors egymásutánban bonyolítottatnának le, mert a vállalkozó — az üzleti érdektől sarkalva — ha az államtól és a várostól a hozzájárulásokra vonatkozólag, a banktól pedig a záloglevelek kibocsátására nézve garanciákat nyerne, úgy a kormány és a város együttes ellenőrzése mellett egy év alatt megteremtene azt, amit a város tíz év alatt sem tudna elérni.

A városok részéről szükségessé váló érdemleges és a közigazgatási rendszernek megfelelő hosszadalmas tárgyalások csak a beváltás idején merülnek fel, amikor ez az eljárás már nem késlelteti a létesítést.

Varga József,
magánmérnök.

A gyakorlati életpályák felé.

A köztisztviselőket ma már jóformán kivétel nélkül a tipikus és megingathatatlan magyarság képviselőinek lehet tekinteni; aki közülök eredetire nem volna magyar, azt foglalkozása, társasága, életcélja asszimilálja.

Képzettségük, intelligenciájuk és nagy számuk révén is érdemleges szerep illeti meg őket az ország sorsának munkálásában; még érdemlegesebb és messzebbre kibátó az a szerepük, hogy gyermekeikben őket adják, ők nevelik az ország jövő vezető osztályát, a következő generációt legértékesebb magyarságát.

És vajon hogyan és mire nevelik a köztisztviselők gyermekeit? Földbirtokot nem adhatnak nekik, járadékot nem biztosíthatnak számukra. Azt teszik hát, ami velők is történt: nagynehezen diplomához juttatják őket, aztán beüdügik valami hivatalba, a saját hosszú hivataloskodásuk alatt szerzett némi összeköttetésük révén. Így vész kárba az alkotó nemzeti munkára nézve az új generáció legértékesebb része, így nő nemzedékről-nemzedékre, mint a laviná, a bürokratizmus.

A polgári tisztviselők különben is nagy hátrányban vannak gyermekeik nevelésében a katonai alkalmazottakkal szemben. A katonatisztek fia- és lánygyermek-ei részére egész sereg alapítványi hely, ösztöndíj és egyéb kedvezmény van fontartva; de olyan segítség melyre a polgári tisztviselő gyermekeinek elsőbbsége biztosítva volna, alig akad. Mulsztást kell tehát pótolnia az államnak abban a tekintetben is, hogy a polgári tisztviselők gyermekeinek oktatását minden irányban — a tudományos pályákon is — könnyebbé tegye megfelelő, nekik elsőbbséget biztosító ösztöndíjak alapításával.

A gyakorlati életre képesítő pályákon azonban — ha csak ez téren is nem akarunk újabb proletáriátust nevelni — az államra különösen most, kezdetben, sokkal több feladat hárul: nemcsak a tulajdonképpeni oktatási idő alatt kell segítséget nyújtania, hanem a pályakezdés nehézségei között is ott kell lennie támogatásával.

Ugy képelem, hogy az állam bizonyos számú ösztöndíjakat alapítana köztisztviselőknek a kereskedelmi és ipari pályára készülő gyermekei részére. Az ösztöndíjak szervezésének több tanévre elosztva kellene történnie, nehogy egyszerre a kelletnél több alkalom nyíljk ennek a kedvezménynek az elérésére és így eleinte selejtesebb elemek is hozzájuthassanak. Általában, az ösztöndíjban csak jó előmeneteli fiúkat kellene részesíteni, főleg azokat, akik a reális tárgyakban (földrajz, számtan, mértan, természettudományok) kiválnak. Az ösztöndíjat már a felső kereskedelmi iskola, illetőleg ipari szakiskola első évfolyamában is élvezhetné a tanuló s változatlan összegben megkapná iskolai tanulmányainak befejezésig, természetesen mindig föltételezve, hogy illő szorgalommal és jó eredménnyel végzi dolgait. Tanulmányainak befejezése után egy évre külföldre lehetne küldeni az ösztöndíj kétszeres összegével; viszont katonaszkodásának esztendeje alatt az ösztöndíjnak csak felét kapná.

A pályakezdesnek eddig a stádiumáig a kereskedelmi és ipari iskolák akárhány tanulója élvezkik s rendszeren ezen a ponton fordul sorsuk abba a szerencsétlen irányba, hogy önálló életre se tőkékük, se bátorságuk nem lévén, elmeinek kishivataloknak, az ipariskolát végzettek legjobb esetben az állami ipariskolába műhelyvezetőnek s így a nemzetnek annyira értékes termelő munkára nézve elveszve, ők is csak a beamterek roppant tömegét szaporítják.

Azok az ösztöndíjak tehát, amikről beszélek, nem elégedhetnének meg azzal, hogy pártfogoltjaikat szigoruan csak az iskolai tanulmányok befejeztéig kísérik; segítenők kellene a pályavégzett fiatalokat az önálló élet megkezdésében is. Olyanformán történheték ez, hogy a tanulmányok befejezte után (ide értve a külföldön s a hadsereg-nél töltött évet is) az ösztöndíj élvezetét felfüggesztenék ugyan, de bizonyos feltételek mellett tőkésitenék azt a pályavégzett ifju részére. Így föltétel volna, hogy tanulmányainak bevégezése után megbizható, nagyobb cégnél vállalon alkalmazást; munkaadójától meghatározott időközökben hozzon bizonyítványt a magaviseletéről munkaköréről, a szakmájában való hasznavehetőségéről, különféle képességeiről stb. Aki így alkalmaztatása idején is érdemesnek bizonyul az állam figyelmére, az, ha a nagyobb vállalatoknál a kellő gyakorlati jártasságot és üzleti tapasztalatot megszerezte, 4-5 év múlva bátran önállósíthatja magát, az állam pedig, — ha még utóljára megvizsgálja, hogy pártfogolja milyen tervekkel akarja önálló életét megkezdni s az ösztöndíjat mily célokra akarja fordítani, — kiutal-

hatja részére a néhány éven át visszatartott s tőkésített ösztöndíjat.

Az a néhány ezer korona, amit a fiatalember így kezéhez kap, valószínűleg nem less elég arra, hogy csupán ezzel önálló vállalkozáshoz kezdjen; de mégis jelentékeny segítséget képez egymagában is, az az erkölcsi tőke pedig, amely e szigorú feltételek mellett adott állami ajándékot nyomon követi, megnöveli az ifju vállalkozó hitelét szolid pénzügyi körökben akkorára, hogy a még hiányzó tőkét könnyű föltételek mellett megszerezheti.

Az első pillanatra talán szokatlannak tetszik, hogy az állam ilyen természetű, ugyszólván ajándék jellegével bíró, segítséget adjon. Pedig érdemileg ez az ösztöndíj semmi-ben sem különbözik azoktól az iparfejlesztési adományoktól, amelyeket nagy gyáraknak nagyobb, törekvő kisiparosoknak kisebb összegekben az állam most is minduntalan megad.

Iparfejlesztési vagy kereskedelempolitikai rendeltetése volna ezeknek az ösztöndíjaknak is, de végső céljuk sokkal messzebbható és sokkal értékesebb eredményt ígér, mint a most adományozott állami segélyké. Végső céljuk tudni-illik az volna, hogy a legtartalmasabb, legértékesebb társadalmi osztályt a gyakorlati életpályák felé tereljék.

S azt hiszem, ezt a célt ilyen módon meg is lehetne közelíteni. Csak egy-két ilyen ösztöndíjaz tisztviselő-sarjadedéknak sikerüljön a gyakorlati életpályákon zöld ágra vergődni, már meg lesz törve a jég, csökken az idegenkedés, mint sürűben akadnak az új pályára vállalkozók, akár kapnak ösztöndíjat, akár nem.

Ismétlem, az ifjuságnak a gyakorlati életpályák felé való terelése a legalkalmasabb fogantunak ígérkzik ha a tisztviselők gyermekeit, ezt a magyarság szempontjából legmegbízhatóbb, tehetséges dolgában legértékesebb elemet igyekszünk az új pályáknak megnyerni.

Ha az állam ezt az irányzatot az említett módon ösztöndíjak alapításával mozdtítja elő, nemcsak az ország gazdasági fejlődésének tesz igen nagy szolgálatot, hanem melleskemen még egy jó cél érdekében cselekszik: gyöngén fizetett tisztviselőinek is megkönnyíti a gyermeknevelést.

(b)

Tisztviselők Takarékpéntztára R-t

Budapest, VII. Rottenbiller-utca 5. sz.

Tisztviselőtársainkhoz!

Fáradtságos és küzdelmes előkészítést után végre sikerült a magyarság tisztviselőkar egyik régi vágyát megvalósítanunk s a „Tisztviselők Takarékpéntztára” részvénytársaság biztos és maradó alapjait lerakva, lehetővé tennünk, hogy a kölcsönre utalt magyarság tisztviselői kar hitelképes elemei ne legyenek kénytelenek uszorkölcsönökkel sulyosítani az élet küzdelmeit.

A tisztviselői karban — mint mindenütt — tényleg vannak könnyelmű és eladósodott elemek, de szomoruan tapasztaljuk, hogy a pénzügyi világ ezt a körülményt hitelképes szempontjából általánosítja, amennyiben teljesen megbízható s feltétlenül hitelképes tisztviselők is csak méregdrága kölcsönökhöz juthatnak, sőt még ehhez is ügy-nökök útján, miáltal a kölcsönök kamatába 25-30 százalékra rug. A nálunk életbeéltetett rendszer szerint a hitelképeséget igazoló kartársunk kölcsöne közvetítő nélkül azonnal folyósíttatik s így a kölcsész ad, ki gyorsan ad^a elve gyakorlati megoldást nyer.

Segíteni fogjuk a tisztviselőket, hogy labkérőknek lekötsse a egyéb szükséges biztosíték mellett, családi házat építhessenek ott, ahol a székhelyük van.

Tervebe vettük az Országos Tisztviselő Kórház. Országos Tisztviselő Áruház s egyéb szociális reformokat, melyeket összes ismert részvényeseink irásbeli véleményének bekvívásával, fokozatosan óhajtanánk megvalósítani.

Mind Ezekkel elérjük azt, hogy a magyar tisztviselői karnak részvénytőkéjét és betéteit biztosan és jól gyümölcsözteszethetjük s ugyanakkor a tisztviselőkar passzív elemének az érdekeit is szolgálhatjuk.

A „Magyar Tisztviselők Lapja”, az intézet hivatalos közlönye minden igazolt részvényesünknek díjmentesen megküldetik, hogy a takarékpénztár működéséről állandóan tájékozást nyerjenek s ez mintegy nyilvános ellenőrzés alatt álljon. Országos szervezetet kell tehát létesítenünk, hogy a központi vezetőségnek hazánk minden részében legyenek bizalmiférfiai, kikkel egyöntetűen működve, intézetünket nagygyűlés és hatalmassá tehesük. Ilyen országos szervezettel érhetjük el, hogy a magyar tisztviselőkarnak minden reális törekvését elősegítsük.

Felkérjük tehát kartársainkat, hogy intézetünk felvirágztatásának dicső munkájában részt venni s minket becsületes törekvéseinkben támogatni sziveskedjenek.

Mint hogy már kibocsátot részvényeink jóval tuljegyzeztettek, de különben is a magyar tisztviselőkar hiteligényei és szociális alkotásai nagyobb tőkét igényelnek, elhatároztuk, hogy — felpénz nélkül — további 16 000 drb 25 korona névértékű részvényt bocsátunk ki, fentartván magunknak a jogot arra nézve, hogy tuljegyzés esetén a részvénytőkét újabb 20 ezer drb részvény kibocsátásával, azaz további 500 ezer koronával telemeljük.

A jegyzett részvények ára egyszerre, vagy havi részletekben fizetendő. A legkisebb részlet részvényenként havi 1 korona; az első részlet a rendelés alkalmával beküldendő. Az utolsó részlet befizetése után a részvények az osztalék-szelvényekkel együtt a részvényesnek kiadotnak.

Számítunk arra, hogy tisztviselőtársaink mindenike anyagi erejéhez képest megfelelő számú részvényeket jegyezni fog, mert a mi vezérrelvünk az, hogy a tisztviselőkar javára működjünk, de ugyanakkor takarékos, becsületes és körültekintő gazdálkodással a részvényeseknek a betéti kamatlábat meghaladó osztalékot biztosítsunk.

A végrehajtó-bizottság.

Magyar gyáriparosok közgyűlése.

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége debreceni fiókja f. hó 13-án délután 3 órakor tartotta közgyűlését Szántó Győző elnöklele alatt a szép számmal összegyűlt tagok érdeklődése mellett.

Szántó elnök beszámolván a központ ülésén tartott részvételéről, a fiók működését ismerteti s a pécsi kiállítás tapasztalt igen kedvező benyomásairól ad számot, a tagok különös figyelmébe ajánlván a kiállítást.

Ezután a június 19-én tartandó kivándorlási ankétre javaslatot terjesztett elő, melyben azon fő indokokból, hogy csakis a magyar birtokrendszer okszerűbb és moderné tételéről lehet a kivándorlás csökkentését várni, valamint hogy üdvös és célszerű szociálpolitika — sőt hatályos iparfejlesztés is csak ezen elsőrendű feladat helyes és teljes megoldása után lesz követhető, — a dr. Hegedűs Loránt igazgató indítványához való csatlakozását javasolja.

Addig is azonban, míg a modern birtokrendszer tény-

leges állapota elkövetkezik, a munkás jóléti intézmények fejlesztését, fogyasztási adók csökkentését s a közgazdasági testületeknek a közigazgatásba való szoros bekapcsolását s a közigazgatásnak ezzel való jelentős megjavítását javasolja. A közgyűlés a javaslatot elfogadta.

Ezután dr. Rédei Reszó titkár előadása alapján több fontos ügyben kéri az ülés a központ közbenjárását és intézkedését.

1. A háziipari támogatásban részesítenessék a kormány részéről s annak terjesztésére különös gond fordítottassék. Különös támogatásban részesüljenek azok a gyárosok, kik üzemük egyrészét háziipari alapokra fektetik.

2. A kamarai törvény olykép egészítettessék ki, hogy az ősszipari gyáros, képesítetlen és képesített iparcsoportjai szerinti képesítelve biztosítottassék.

3. Dalmácia, Hercegovinába direkt kombinált tarifátételek állapíttassanak meg.

4. A városok kiviteléi kövezetvámjai töröltessenek el. 5. Szabályrendeletileg állapítsák meg a városok azon támogatását és kedvezményeket, melyekben keletkező új vállalatokat részesíteni akarnak, hogy az iparfejlesztés biztosabb, egyenletesebb legyen s a támogatás elnyerése gyorsabb.

Miniszteri rendelet a szerbtövís írtásáról.

17,692
VI. 2. szám.

M. kir. Földmívelésügyi Miniszter.

Körrendelet valamennyi törvényhatóságnak.

Az 1894. XII. t.-c. 51. §-a értelmében kötelező a szerbtövís írtása. Szakközégeimnek és gazdasági egyesületeknek jelentése szerint azonban eme kártékony növény írtása kellőleg foganatosítva nincs.

Felhivom ennél fogva a törvényhatóságot, hogy ezen növény írtását szigoruan hajtassa végre.

Egyuttal mihez tartás és a gazdaközönség figyelmeztetése végett közlöm, hogy ezen növény legbiztosabban virágása idején, júliustól októberig lekaszálni utján irtható ki. Mint hogy azonban magja több éven át megtartja csiraképességét, a lekaszált területeken a következő éven is felléphet s akkor azt ismét virágzás idején kell lekaszálni, hogy így mag ne kerüljön a talajba. A siker leglényegesebb feltétele azonban, hogy az itt vázolt egyszerű eljárás mindenütt végrehajtassék.

Felhivom tehát a törvényhatóságot, hogy ezen rendeletet mielőbb közhírré tegye azon figyelmeztetéssel, hogy az 1894. évi XII. t.-c. 95. §-ának k) pontja értelmében kihágást követ el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, aki a káros növényeket a hatóság figyelmeztetése dacára a kitűzött határidő alatt irtani elmulasztja.

Ezen rendeletet végrehajtását gondosan ellenőriztesse és a netalán tapasztalt mulasztásokat a most idézett 1894. évi XII. t. c. 95. §. k) pontja alapján torolja meg.

Budapest, 1907 június hó 7. én.

A miniszter megbízásából:

Lovassy,
miniszteri tanácsos.

Értesítés.

A városi tanács katonái és illetégségi ügyosztálya részéről a szülők és gyámok értesítettnek, hogy a cs. és kir. közös hadseregbeli hadapród iskolákban és a m. kir. honvéd állatorvosi főiskolában az 1907—1908. tanév kezdetén betöltendő helyekre vonatkozó „Pályázati hirdmények” megérkeztek.

Pályázati véghatáridő a hadapród iskolában: folyó évi július hó 12., a honvéd állatorvosi főiskolában július hó 1.

A vonatkozó hirdmények a városi tanács katonái és illetégségi ügyosztályánál (városház, emelet 19. sz. ajtó) betekinthetők, hol az érdeklődők utbaigazítást és felvilágosítást nyerhetnek.

Megjegyeztetik, hogy a hadapród iskolákban magyar honos ifjak részére 268 egész ingyenes magyar állami alapítványi hely, 3 szintén ingyenes magán alapítványi hely, és ezeken kívül még megfelelő számú tandíj fizetéses hely fog betöltés végett rendelkezésre állani; a budapesti honvéd állatorvosi akadémikusok pedig teljesen a honvédelmi tárca költségén fognak neveltetni.

Hirdetmény.

Szatmárnémeti városban 1907. évi szeptember hó 1-én egyelőre a Rákóczi-utca 26. szám alatt levő ideiglenes helyiségekben állami faipari szakiskola nyílik meg, melynek célja, hogy az épület- és bútortanulmányok készülő ifjuságnak teljes elméleti és gyakorlati kiképzését nyújtson; az intézet ezen célra kellően berendezett műhelyt is nyer. A kiképzés tartama négy év, melynek sikeres elvégzése után a tanulók munkakönyv váltására, két évi szakbavágo gyakorlat beigazolása után pedig az említett iparág önálló üzésére jogosító végbizonnyítványt nyernek.

Az iskolába rendszeres tanuló gyanánt felvétetnek oly ifjak, kik 12-ik életévüket betöltötték és legalább a középiskola (gimnázium, reáliskola vagy polgári iskola) két osztályának, vagy pedig az elemi népiskola hat osztályának sikeres elvégzéséről szóló bizonnyítványt tudnak felmutatni.

A tanítás az iskolában teljesen ingyenes, csupán az esetleg okozott károk megtérítésének biztosítására tartoznak a tanulók 6—6 korona biztosítékot a felvétel alkalmával letétbe helyezni, mely összeg azonban a tanulmányi idő végén visszafizetetik.

Szegénysorsu és jó előmenetelű tanulók ösztöndíjban is részesülnek.

Mintthogy ez intézetben csak korlátozott számú tanuló nyerhet felvételt, célszerű, ha az arra igényt tartó tanulók erre mielőbb jelentkeznek.

Jelentkezéseket elfogad folyó évi augusztus hó 1-ig Vig Albert királyi tanácsos, iparoktatási főigazgató (Budapest, VIII. József-körút 2.), azonalt pedig az új intézet igazgatósága (Szatmárnémeti, Rákóczi-utca 27.) Ugyanott megszerezhetők az intézet szervezete és tantervére vonatkozó részletesebb adatok és benyújthatók a ösztöndíjak engedélyezésére vonatkozó kérvények is.

Hírek.

— **Felhívás.** A Debrecen sz. kir. város által kezelt »Meszena« alapítvány alapítókéjének kamat jövedelméből kifogástalan magaviseletű, tehetséges és szorgalmas helybeli lakos iparos-tanulók és segédeknek szakképzettségük gyarapításában ösztöndíj nyújtása által elősegítése s ugyan

ilyen minősítésű kezdő iparosoknak önállósítás céljából segélyezése a városi tanács feladatja lévén, — az alapító oklevél értelmében a f. évi 8229/907 sz. tanácsi határozattal az 1907—8. év folyamára egy iparos-tanonc, egy iparos-segéd részére fejenként 300—300 korona ösztöndíj, egy kezdő szegénysorsu iparos részére műhely berendezés és önállósítás céljából 600 korona segély állapított meg, mely ösztöndíjak, illetve segélyösszeg elnyerésére ezennel pályázat nyitattik. Felhivatnak emellegóra a pályázni szándékozó helybeli iparos tanoncok, segédek és kezdő iparosok, hogy erkölcsi, iskolai, vagyontalanságról és szakképzettségükről szóló bizonnyítványokkal felszerelt pályázati kérvényeiket a polgármesteri hivatalba f. évi július hó 15-ik napjának déli 12 órájáig multhatatlanul adják be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak. Debrecen. 1907 június hó 3-án.

— **Közgyűlés.** Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága június hónap utolsó felében, valószínűleg 25-én közgyűlést tart. A közgyűlés/tárgysorozatát végelesen még nem állapította meg a városi tanács, mivel a szakbizottságoknak eddig nem volt idejük a közgyűlés elé kerülni ügyeket letárgyalni. A közgyűlés tárgysorozata igen gazdag lesz és a közgyűlés két-három nap is fog tartani.

— **Jog- és pénzügyi bizottsági ülés.** A jog- és pénzügyi bizottság f. hónap 18-án ülést tart. Mivel a bizottság a június hónap tartandó közgyűlés tárgysorozatát vitatja meg és abban több, igen fontos ügy van felvéve, tisztelettel felkérjük a bizottság tagjait, hogy az ülésen méltóztassanak teljes számban megjelenni.

— **A főreáliskola zászlója.** A debreceni m. kir. állami főreáliskola zászlója, melyet holnap avatnak fel, látható a Killer Ede butorüzletében. A zászlót a debreceni jótékony nőegylet vezetése alatt álló nőipariskola készítette finom ízléssel és páriát ritkító ügyességgel. A főreáliskola igazgatósága a zászlóavatási ünnepségre meghívót bocsátott ki.

— **A hortobágyi bizottság f. hó 17-én, azaz hétfőn délután ülést tart.**

— **Névszerint való szavazások.** A legközelebb tartandó városi közgyűlésen két névszerint való szavazás lesz megjelölve és pedig: 1. A Czakó Zsigmondnő dr. né tulajdonát képező, a Széchenyi-utca végén fekvő telkek megvételére harmad izben. 2. A Könyök-utca 7. és 9. számú telkek elidegenítésére szintén harmad izben.

— **Az erdei vasut meghosszabbítandó vonalainak közigazgatási bejárását.** f. hónap 18-án tartják meg. A várost a bejárásn Magoss György dr. tisztai főügyész, Aczél Géza főmérnök és Török Gábor erdőmester képviselik.

— **Az Omke közgyűlése.** Az Omke hajdumegyei kerülete 1907 június 23-án d. e. 10 órakor beszámoló és tisztújító közgyűlést tart a következő tárgysorozat alatt: 1. A választmány évi jelentése. 2. A zárszámadás előterjesztése. 3. A költségelőirányzat 1907-re. 4. Netáni indítványok. 5. Elnök, alelnök, pénztáros és választmányi tagok választása.

— **A Debrecen—nyirbátori vasut.** A kereskedelmi miniszternél küldöttség kérte a debrecen—nyirbátori vasut építésére szóló engedélyt. A vasutépítéshez a város 300 ezer koronával járult hozzá. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter tegnap leiratot intézett a városhoz, hogy a vasut építését engedélyezi, azonban megjegyzi, hogy Nyiregyháza város hasonló irányban kért építési engedélyt is megadta.

— **Rendőrök tanfolyama.** Vladimir birkozómaster ajánlatot tett a tanácsnak, hogy a rendőrgélegységet a dzsia-dzsiuc birkozásra kioktatja. A tanács elfogadta Vladi-

mír műbirkozi ajánlatát és a 6 heti kurzusra 1000 koronát utalt ki neki.

— **Az okszerű madárvédelem eszközei.** Irta és a m. kir. közoktatási minisztertől elrendelt ismeretterjesztő előadások sorozatában 1907 márc. 10-ikén Közösen előadta Chernel István, a Községi Állatvédő-Egyesület elnöke. Budapest, 1907. Kiadta az Országos Állatvédő-Egyesület. Bevezető szavaiban az előadó kiemeli a madarak hatalmas szerepét a természetben, a közgazdaságban, kimondván teljes meggyőződéssel, hogy a madárvilág nélkül az emberiség létezésé válnék kérdésessé. Előadó ráter a madarakat irtó elenségekre: az emberekre, ragadozó állatokra, elemi csapásokra és a terjedő kulturára. Fő télelként azt állítja fel, hogy biztosítsuk és öregbítsük madaraink életének feltételeit. Ezt pedig elérhetjük: 1. a meglévő természetes fészkelőhelyek oltalmazásával és mesterségesen készültel alkalmazásával; 2. a ragadozó állatok tizedelésével; és 3. télszakán való etetéssel. A 43 lapra terjedő és 23 képpel ellátott füzet ára 30 fillér.

— **Az OMKE. választmányi ülése.** Az O. M. K. E. csütörtökön tartott választmányi ülésén az ideai közgyűlés ügyével foglalkozott. Az ülést Kardos László elnök vezette s az évi jelentés megállapítása után a közgyűlést folyó hó 23-ikára tűzte ki, a 3 éves ciklus lejártával ezuttal a választmány helybeli tagjain kívül Kaszanyitzky Andor, Lusztig Károly, Szabó Miklós, Várny János, Békés Lajos, Kernhoffer József és Fürst Ödön, a vidéki tagok közül Kovalányi Béla (haláleset) P.-Ladány, Mády Géza Balmazújváros, Karakas Zsiga Nádudvar, Mező Jenő Hajduböszörmény lépnek ki, akik újra választhatók.

A választmányi tagok kisorsolása után Kardos László elnök jelentette be, hogy tekintettel sok oldalú elfoglaltságára, nincs abban a helyzetben, hogy az elnöki tisztelet továbbra is elláthassa; megnyugvással emlékezik meg az O. M. K. E. országos munkásságának eddigi eredményeiről s az intézménytől a jövőben várható fejlődéstől; ezeknek a nagy céloknak ápolása tetterős, munkavágyó egyéneket kíván; köszönetét fejezi ki az eddigi kartársi bizalomért s őszintén óhajítja a testület további felvirágzását.

A választmány nagy sajnálkozással hallotta a szeretett elnök lemondó szavait; Falk Lajos alelnök méltatva azt a jelentős erkölcsi erőt és a közjót kifejtett munkában való részvételt, mely az elnök nagyra becsült személyével egybe van forrva s melynek a kezdő egyesülettel való megvonása arra válságos is lehet, kéri az elnököt, hogy lemondási szándékának megváltoztatásával ajándékozza meg az egyesületet további, értékes munkájának odaadásával.

Gaszner Géza titkárra és a választmány többi tagjai, biztosítva az elnököt igaz ragaszkodásukról, meleg elismeréssel adoznak az elnök közszívtel egységiségének, aki azonban szándéka mellett megmaradni óhajt; titkárr indítványára egy, a jövő hétre egybehívandó újabb választmányi ülés fog a jelölésekkel foglalkozni.

— **Kossuth és a kisipar.** Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter valamennyi kereskedelmi és iparkamarához köriratott intézett, amelyben tudatja, hogy a honvédség 1908. évi lábbeli szükségletéből a hazai kisiparosok részére főtartott 10,000 pár bakkancs szállítására pályázó kisiparosok ajánlataikat június 25-ig tartoznak benyújtani és pedig, ahol ipartestület van, annak útján, különben pedig közvetlenül az illetékes kereskedelmi és iparkamarához.

— **Hollandus bírálat magyar író művéről.** A Franklin-Társulat kiadásában, Heinrich Gusztáv dr. szerkesztésével megjelenő Egyetemes Irodalomtörténet harma-

dik kötetében, amely a germán népek irodalmait ismerteti, foglal szükre szabott helyet Nagy Zsigmond dr. debrecen kollégiumi tanárak a Németalföldiek irodalmáról szóló ismertetése. Az író korlátolt számban különnyomatokat is készítettet művéről s belőlük néhányat a hollandus tudomány és irodalom legkiválóbb munkásainak, többnyire személyes ismerőseinek és barátainak, is megküldött.

Munkáját legelőször a kitüntetés érte, hogy a Németalföld egyik legelőkelőbb esztétikai folyóiratában, a Neederlandsche Spectator-ban Kern H. dr., a leideni egyetem nyugalomba vonult professzora, a világhírű szanszkrit tudós a németalföldi tudományos Akadémia elnöke, nyelvünknek is alapos ismerője, irt róla igen meleghangú bírálatot. Részletesen fejtegeti, igen elismerően, az értekezés egyes fejezeteit, méltányolja Nagy Zsigmond dr. nagy szakismeretét, hollandus nyelvtudását, irodalmi tájékozottságát, helyes esztétikai ítéletét s végül ezeket írja: »Ámbár e sorok írójának nem lehet joga arra, hogy Németalföld irodalmi férfainak nevében beszéljen, de mint németalföldi ember illetékesnek, sőt kötelezettnak érzi magát arra, hogy a magyar írónak köszönetét fejezze ki azért a szigoruan pontos és mégis szeretettel áthatott módért, ahogyan feladatát megoldotta«. A debreceni kollégiumi german filológiai tanára tehát olyan munkát végzett, mely a magyar tudományosságot igen jó színtűn tünteti föl és a magyar név becületét külföldön is terjeszti.

— **Halálozás.** Füleky Pál gyógyszerész, társadalmi életünk egyik kiváló tagja f. hónap 9-ikén elhunyt. A meghodolult temetése nagy részvét mellett ment végbe. Képzett, szívben nemes, zajtalanul, de áldásosan működő élet adt ki a ravatalánál. Halálát özvegye, kiterjedt rokonsága és mindannyian sajnáljuk, kik őzletlen igaz lelket ismerték és szerették. Áldás emlékére.

— **Tűzbiztos kulisszák.** Maholnap fölösleges lesz a rémüldözés a színházegészek iránt: Egymást érik a beváló találmányok: Egy lipcei ember legujabban feltalált egy olyan anyagot, amely amellet, hogy a pehelykönnyűségű, teljesen tűzálló anyag. Vékony lécszerűleg kiképezhető s rászegezhető a díszletezés, amelyet szintén impregnál tűz ellen. Szóval nem lesznek többé színházi katasztrófák.

— **A fiáker állomások.** Panaszos sorokat kaptunk egy olvasónktól, melyekben elmondja, hogy a városunkban levő fiáker állomások nem tiszták és büzősek. A megirt alapok igazságáról magunk is meggyőződünk és az állomások, különösen a Bika szálló előtt rontják a levegőt. A főkapitány ur figyelmét felhívjuk ezen egészségellen állapotokra.

— **A hortobágyi sáskairtas** nagy buzgalommal folyik délibabos rónán. Az új gépek nagy sikerűen működnek. Érdekes, hogy a sáskák után az egyiptomi seregélyek is áthúzódtak a Hortobágyra. Az egyiptomi seregély gyönyörű színes madár és hihetetlen mennyiségben pusztítja a sáskát Ugyanocsak egy másik sáskaellenség is jelentkezett a Hortobágyon, az ugynevezett ollós bogár, mely rendszeren ott jelenik meg, ahol sok sáskapete van lerakva.

— **Eszküdtképes egyének névsora** Városunk polgármestere a következő hirdetményt tette köze. Közhírré tétetik, hogy Debrecen sz. kir. város esküdtzéki tagokat összeíró bizottsága az esküdtképesek alapajltástromát az 1908. évre elkészítette s hogy az alapjástrom a városi kiadóhivatal (Városház, földszint 9. sz. szoba) folyó évi június hó 11-től kezdve 15 nap alatt bárki által megtekinthető és hogy az ellen, alkalmas bejegyzése miatt, ezen

15 nap alatt, tehát június 25-ig bezárólag, a hivatalos órákban d. e. 8-tól d. u. 1 óráig bárki felszólalhat, valamint ezen felszólalásokra, melyek a fent említett helyen szintén közszemlére fognak kitétetni, június hó 26-tól július hó 3-ig bezárólag, bárki észrevételeket tehet. A felszólalások és észrevételek az összeíró bizottság elnökének irásban nyújtandók be, vagy szóval előterjeszhetők.

— **Főispánok és polgármesterek arcképe.** Rajzó Miklós festőművész megfestette Debrecen sz. kir. város főispánjainak és polgármestereinek arcképét. A művészi kivitelű képeket a polgármester már át is vette. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a debreceni főispánok és polgármesterek életrajza, melynek megírásával a városi tanács Konce Ákos tb. tanácsnokot, közlővelőtarost megbizta, a hó végére elkészül és még a nyár folyamán díszes kiállításban megjeleml.

— **A főiskolából.** A debreceni akadémia tanári kara az 1907—1908 évi rektorát Erőss Lajost, dékánokká pedig Kovács Gáborrt és Csiky Lajost választotta meg.

— **Adomány.** Debrecen sz. kir. a város tizenhárom vértanuk egységét, gróf Leiningen Károlynak Törökbecsén felállítandó szobrára 50 koronát szavazott meg.

— **Személyi hír.** Gavady Sándor miniszteri osztálytanácsos a héten városunkban időző az erdei iparvasút utvonalaának kiépítése és a nagycseri állomás megállójának kibővítése munkálatai keresztülvitelére.

— **Közygülés.** A Debreceni Jótékony Nőegylet 1907. évi június hónap 16-ikán, azaz vasárnap délelőtt 1/2 11 órakor a nőipariszkola nagytermében évi rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Előnk jelentés felolvasása az elmúlt egyévi évről. 2. Penztörvény jelentése a penztörvény állapotáról és a mérleg bemutatása. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése. Ezen közgyűlésre van szerencsém az egyet összes tagjait tisztelettel meghívni. Debrecen, 1907 június 8. Veressé Szathmáry Teréz, elnök.

— **A mezőgazdasági termékek és a tápszerkek hamisítása.** A debreceni állami vegyikísérleti állomás, amelynek hatáskörébe a Békés, Bereg-, Bihar-, Hajdu-, Heves-, Máraiparos, Szabolcs-, Szatmár-, Ugocsa vármegyék és Hódmezővásárhely város területén forgalomba hozott mezőgazdasági termékek és különböző tápszerkek és élvezeti cikkek valódiságának s egészséges voltának ellenőrzése tartozik, most teszi közzé 1906. évi működéséről szóló hivatalos kimutatását.

E kimutatásban a köztáplálkozás legszomorubb állapotát tárja fel az állomás, mert a mezőgazdasági termények, termékek és cikkek, valamint a különböző tápszerkek és élvezeti cikkek a múlt évben nyilván a piac drágulásának hatása alatt még sokkal nagyobb mérvű hamisításnak voltak alávetve, mint az előző években. A debreceni vegyikísérleti állomáshoz hatóságoktól s magánosoktól vizsgálatra beérkezett fontosabb termékek között ugyanis: a tej és tejszín-minták 84%-a, a vajminták 75%-a, bor-minták 100%-a, a pálinka-félék 100%-a, a mestereségek ételzsír-minták 33%-a, a disznózsír-minták 17%-a, a viaszminták 100%-a bizonyult hamisítottának, a beküldött ivóvizek 35%-a pedig az egészségre ártalmasnak. A fűszerek közül a paprika-minták 53%-a, a porított bors-minták 85%-a, a porított fahéj-minták 84%-a, a porított szegfűbors-minták 33%-a s a porított szegfűszeg-minták 100%-a volt hamisított. A lisztek, kenyérfélék, a turó-minták s a korpa s mütrágya-minták az 1906. évben általában kielégítőek voltak, jóllehet az előző évben ezek is erősen voltak hamisításnak alávetve s pl. egy korpa-minta kőrishorgárral

tervezte, amitől a beküldő gazdaság egész marha-állománya elpusztult. A piac hamisítványainak felderítésében az elmúlt évben a nagyváradi rendőrkapitányság fejtette ki a legnagyobb buzgósságot. Hajdu vármegyének a hamisításokat tilalmozó 1895. évi 46. t. c. végrehajtására hivatott és kötelezett rendőrkapitányságai és zölgabiroiságai közül a debreceni főszolgabíróék ellenőrizte megfelelő módon a mezőgazdasági termények, termékek és cikkek közforgalmát.

— **A nagyderi gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik emennek hidegviz kurára messze idegenben, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvizgyógyimódot ép úgy használhatnak a Nagyerdőn, hol a vizgyógyimó minden modern eszköze, a fürdőőrölés elismert szaktudománya, lelkismeretes gyógykezelése rendelkezésükkel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközeivel oly ócsó áron kuralathatja magát mindenki, mint holte a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosagot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredményei alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógyimóddal edzőleg, elteőleg és erősítőleg hat. Az anyagok fokozódása, az ideg rendszernek kedvező befolyásolatlása által a beteg szerveknek megváltozott működését idézték elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zarándok ki a hidegvizgyógyimó ájál. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felénkítik és lassan működő szerveket lefrissít. Eredményei alkalmazható tehát a vizgyógyimó és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni gyógyülésnekél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a legzörszerveknek hurto állapotra való hajlamjánál, 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. verszegények, sápkór, kövesség-, kövszény, görvélőkör és csukorvizezésnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségekél. 5. Verkeringési zavaroknál, vértóulási és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseivel, a neurastheniával, ennek sokoldalú jelenségeivel, a mint: fejfájás, szédülés, fejfájás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívbiántalmak, a gyomor-, bél- és nemí szervek neurastheniájával, hystériával, Basewood-feie betegséggel, gőrcsők és hideg állapotoknál. — A nagyderi hidegvizgyógyimó modern és czélzerű berendezése, fekvése és kitűnő puha vize fölőtte alkalmas tenyezők a vizkúrának sikeres használatára. Fővárosi szakértői szemelvet végzi a teendőket, az árak mérsékeltnek Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5-8 óráig; nőeknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig Kiki keresse meg evezettét egészséget a nagyderi hidegvizgyógyimóintezeten

Szerkesztői üzenetek.

T Gy. Nagyvárad. Köszönöm a cikelyt; a kívánt példányt a kiadóhivatal elküldte. A jelzett alkalommal nem mehettm ki, mivel későn kaptam becses levelet.

Sz. G. Helyben. Sohasesm hittem volna, hogy gáncs érhet bennünk az igaz védelemért. A köz érdeke azonban előbbvaló egyeké tetszésénél. A küzdelmet folytatjuk mindenütt, ahol érdekl, hogy igaz ügyet védünk.

Kiváncsi. Meltőztassék felvilágosításért Török Gábor erdősmerter urhoz fordulni.

Előfizető. Augustus hónapban fog megjelenni díszes kiállításban. Öhajátását előjegyezzük.

Hortobágy. Szives sorait köszönjük; legközelebb ismét írunk erről a dolgról.

S. G. Helyben. A beküldött cikelyt megkaptuk, de azt ily terjedelemben nem közölhetjük. Szivesen elismerjük, hogy az sok becses adatot tartalmaz, aki előlvasa, okulhat is befelé, másrészt azonban oly vádakat szöflözött a nagy társadalom ellen, hogy valódságos háború támadna a cikely nyomán. Ezt pedig kerülni akarjuk és éppen azért méltóztassék a cikely felét rendelkezni.

Tisztviselő. A tisztviselők közös érdekeinek megbeszélésére a kartársi szellem megerősítésére valóban üdvös volna a megpendített eszereket felmozdítani. Mi is akartunk már e tárgyról írni, de az összeszöjetelekhez nem igen van kedvünk főleg most, mikor a városi tisztviselő nehéz gondok között él. Ha változnak a körülmények mi leszünk az elsők, akik a barátságos összeszöjeteleket indítványozni fogjuk.

Érdeklődő. A beszédekert azt nem közöljük, mert a közgyűlésen történetekről a bizottsági tagok külön leíromatban értesítettek.

Könyvbárá. Bármely könyvkereskedésben megszerezheti; bolti ára 40 korona; antikvárius uton még nem kapható.

Panaszos. A jámbor halandó, aki azt hitte, hogy a nagyérdős főnöges csónóját zavartalanul élvezheti — ugyan családost Reggeltől estig dobogérés és trombitaszó hallik a régi korcsolyatérnen. Nincs ennek szünete egy órára sem. Ezt méltóztuk mondani. Szakasztott így áll a dolog, de hát ezen nem tudunk segíteni. Ematt ne is tessék tehát panaszt tenni.